

Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRASOVU, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Anunțurile se primesc:
Manuscrisurile nu se restituie.
Birourile de anunțuri:
Brasov, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Inserate mai primesc în Viena
H. Wenzel, Hasenstein & Vogler (Otto
Wenzel), H. Schalk, Alois Herndl, M.
Duka, A. Oppels, J. Donnerberg; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
stein Bernat; în Frankfurt: G. L.
Dobbs; în Hamburg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o seriă
parmond pe o coloană 6 cr. și
10 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o
seriă 10 cr. v. a. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU IV.

„Gazeta” este în fă-care și
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 2 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brasov:
a administrațiune, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagat
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 166.

Brasov, Luni Marti, 28 Iulie (9 August)

1892.

Cestiune de pâne?

I.

Brasov, 27 Iulie v.

În două rânduri semi-oficioase „Presse” din Viena, a publicat nisece apretări, ce dice, că le-a primit direct de la un bărbat politic marcant din România cu privire la cestiunea română de la noi. Semburele acestor apretări era, că în fondul la noi se tractează numai de-o „cestiune de pâne și de interese locale” și că prin urmare n’ar fi lucru așa de greu de a afla un *modus vivendi* între Maghiari și Români.

Acum debutază foile unguresci cu-o părere, ce dicu, că și-ar fi dat’o un „bărbat de stat” de dincolo asupra aceleiași cestiuni, care calminază asemenea în refrenul, că totu „sgomotul” și totă „agitarea” de aici și de dincolo se reduce la „cestiunea de pâne.” Români de aici, din cauză că nu pot ocupa funcțiuni publice de stat și administrative, trecu dincolo, unde ar face numai concurență inteligenții din România. Pressa bucuresceană ar sta în mare parte sub influința acelor omeni, în alu căroru interesu este a se destepta compătımirea generală și a s’agita opiniunea publică în interesul s’ermanilor români proscrisi. Amintitul „bărbat de stat” se mai fi adausu, că guvernul român din cauza libertății de presă, ce există în țera, n’ar pute lua nici o măsură față cu pressa, ci p’ote numai combate „minciunile josnice” ce le ar răspândi d’ilnicu cea mai mare parte a d’iarelor de dincolo, în contra Maghiarilor; aceste „minciuni” n’ar afla însă creșmântu la publicul cel mare, fiind-că elu vine desu în atingere cu Români din Ardealu, și „scie că s’orte loru e

bună”, d’er studenții universitari s’ar folosi bucuros de ocaziune, „ca să facă puțin scandalu”.

Acesta este pe scurtu cuprinsul părerii, ce și-ar fi dat’o unu ore-care „bărbat de stat” român, față c’unu d’iaristu ungurescu, asupra situațiunei. Organulu de frunte alu stângei extreme „Egyetértés” se și grăbesce, în numărul seu celu mai nou dela 7 l. c., a trage consecințele dintr’una intr’unu articolu intitulatu: „cestiunea de pâne a Valahiloru”.

Cu multă satisfacțiune, se încercă foia opozițională a constata, că după „declararea sinceră” ce ar fi făcut’o în convorbirea sa cu d’iaristulu maghiaru pretinsulu „bărbat de stat” din România, Români de dincolo nu-su îngrijați de drepturile politice ale Românilor din Ungaria, ci recunosc, că bisericile, corporațiunile și individiu români se bucură aici de mari libertăți; d’er rēlu celu mare ar fi, că Români din Ungaria nu capătă funcțiuni. „C’unu cuvēntu gălăgia omeniloru fiământu face cestiunea română în Ungaria ca și în România.”

„D’er cine e de vină?” — intrăbă „Egyetértés” — decă junimea valahă nu se împărtășesce pe tērēmulu vieței de stat și administrative maghiare de aceeași considerare, ca cea maghiară? Cine e de vină, că junimea valahă emigrăză în România să-si caute patriă și pâne?”

La aceste întrebări foia maghiară se grăbesce a răspunde imediat și firesce, că răspunsulu ei este în defavōrea „Valahiloru”.

Nu-i adevēratu, dice, că în Ungaria Românilor n’ar primi funcțiune numai pentru-că e Românu. Numai Români sunt de vină, decă nu se împărtășesce la bene-

ficiile funcțiunilor publice, pentru că sunt dușmani pe față ai statulu maghiaru și demonstrăză în contra suveranității limbei maghiare. „Numai ei sunt de vină, că nu ne putem crede intrinși și nu dăm funcțiunile de stat și administrative pe mâna trădătorilor de patriă.”

„Egyetértés” încheiă d’icēndu, că mai întâiu Valahii din Ungaria se dovedescă, că voiescu și sciu să fiă aderenți sinceri ai constituției maghiare și ai ideei de stat maghiaru; după ce voru face acēsta Maghiarii voru pute sta de vorbă cu ei și atunci p’ote veni la rēndu cestiunea pânei, și se p’ote vorbi despre aceea, decă Valahii potu pretinde cu dreptu cuvēntu de-a se împărtăși mai multu ca acuma de pânea ce-o dă statulu.

Decă în acēsta ar culmina totă cestiunea română de la noi, atunci în adevēru problema resolvării ei ar fi forte ușoră și comodă atât pentru adversarii noștri, cât și pentru acei bărbai politici de dincolo, cari pară a fi impacienți de a vedē odată stabilāndu-se unu *modus vivendi* între Maghiari și Români.

D’er — precum vomu vedē intr’unu articolu următoru — acēsta pretinsă „cestiune de pâne” e multu mai serioasă și mai fatală, de cum s’ar părē.

CRONICA POLITICĂ.

— 27 (8) August.

Noulu parlamentu englesu s’a deschis Joia trecută și s’a procedatu, ca de obicei, mai întâiu la alegerea presidentului. D. Peel, a căru candidatură a fost admisă de toate partidele, a fost realesu în unanimitate la acēsta demnitate. Două trei ședințe voru fi ocupate

acum cu luarea jurământulu deputaților noi aleși. După cum vestescu d’iarele engleze, amēndou partidele s’au înțelesu ca aceste formalități să se implinēscă cât mai în grabă, așa ca propunerea de neincredere să p’otă fi prezentată deja la 10 sau 11 Augustu n. Votulu însuși nu va pute începe mai de grabă de cât după vre-o săptămână, de orecce desbaterile de sigur voru ține mai multe zile. Intr’aceste, după cum vedem din pressa engleză și din corespondențele engleze ale celorlalte d’iare europene, activitatea nu încetăză nici unu momentu în tabēra d-lui Gladstone. Textulu votulu de neincredere, care se va propune în contra guvernulu actualu, este deja hotărît; se va dice numai, că rezultatulu alegerilor generale a arētat, că țera nu aprobă politica guvernulu actualu, și că prin urmare, nu rămâne ministerulu altceva, decăt să demisioneze.

Telegrafulu aduce scirea despre pētreierea lui Bismarck în Berlinu. Excancelarul a sosit, dimpreună cu soția sa, Sâmbătă la orele 12 din d’i în gara Stettin. Ilu așteptau cam 3000 de berlinesi, cari ilu întâmpinară cu strigăte de „hoch” și „urra”. Mulți i-au predat buchete de flori. În vorbirea sa de mulțimă, Bismarck d’ise între altele: Am esperiatu pretutindeni, că amintirea anulu 1866 s’a stinsu aprōpe de totu, însă anul 1870 e încă mai viu în memoria celor din Prusia, Germania și Austria, decăt ori și când altă dată. Ca vechiu politicu mă interesez mult de totu ceea ce am lucrat. Când am ajuns în Viena, nu credeam, că mi-se va face o primire atât de simpatică. Naturalu, că nu sciam, cât de bine mă recomandaseră în Viena.... Acum nu mai am nimic de făcut. (Intreruperi: regretabilu). Nu d’iceți, că e regretabilu: mie imi trebuie liniște (Intreruperi: Nu trebuie pierdut umorul) D-Vōstrē de sigur înțelegēți, că pentru articolu de fond. Pentru acēstia într’adevēru, nu-mi perdū buna

„FOLETONULU GAZ. TRANS.”

Mormēntulu metropolitulu Vancea.

Cripta de sub biserica din curtea metropolitană dela mōrtea episcopulu Bobu, întâmplat la 1830, n’a mai fost deschisă, decăt de dou ori, întâia dată la 1862, și a doua oară la 1892. În anul acēstu din urmă a fost deschisă pentru-că erau de lipsă nisece reparatur la biserică. Ocaziunea acēsta fu folosită spre a cănta locul, unde sunt aședate osēmintele episcopilor noștri. Cripta stă din două despățēminte, unul în care se intră pe trepte și altul de-a drēpta, seu spre mēdă-d’i dela acesta. În celu dintăi sunt făcute, în pāretele despre rēsăritu, încăperi micute, câtă încape unu sicriu. Încăperile aceste cu numărul sunt 10, și anume: 5 în rēndulu de desubtu și 5 în cel de-asupra. Intrarea unora din încăperile aceste era zidită și nici unu semn nu arăta, în cari din ele zac osēmintele arhierilor noștri. Luāndu-se jos pușinulu zidu, ce acoperea intrarea, s’au vedut în lăuntru sicriile putredite și scāndurile la ele cădute peste olaltă așa, că la prima privire, nu se putea sci, că în

făcare din ele osēmintele căru din arhierii noștri sunt aședate. De abia, după ce s’a lăsat să intre lumină în lăuntru, s’a observat, că pe unele din scānduri se află unele inscripțiuni din cuie galbene. Din resturile inscripțiunilor acestora de abia s’a putut afla, că în cari din ele sunt arhierii noștri. Anume, în una din încăperile aceste a rămasu o scāndură, pe care se mai putea ceti inscripțiunea, ce cuprindea anul mōrții episcopulu Aron. În alta erăși pe o scāndură se mai putea ceti: Eximus, epattus anno XII, care n’a putut fi altul, decăt episcopulu Maior, er în alta nu se mai puteau ceti decăt literale: ATH...., din cari s’a conchist, că aci trebuie să fi Athanasiu Rednicu. Mai erau încă două sicrie mari, unul de stejaru poleitu, și altul de bradu, cari însă nu purtau nici o inscripțiune. În unul din aceste trebuia să fi episcopulu Bobu. Din deslușirile date de venerandulu Prepositu capitularu, Constantinu Papfalvi, care a fost de față la înmormântarea episcopulu Bobu, și care susține, că episcopulu Bobu i-s’a adus sicriu de stejaru poleitu din Clușiu, s’a putut conchide, că în încăperea cu sicriu de stejaru fu înmormântat episco-

pulu Bobu. Sicriile celorlalti trei episcopi amintiti mai sus erau trase în mētasă galbină, cu inscripțiuni de cuie. Unele bucăți din mētasă încă nu erau putredite.

Astfelu s’a aflatu locul, unde zac iubiții noștri arhierii. Intrarea încăperilor s’a zidit de nou, și la fiesce-care s’a pus o inscripțiune de fieru vērșatu, ca să se scie în viitoru, unde zace fiăcare.

A mai rămas încă sicriulu de bradu, care nu avea nici o inscripțiune. Acesta nu pute să fi sicriulu vre-unui arhieru, deorece numai acēsti patru fură înmormențați în cripta din Blașiu, căci Atanasiu e în Alba-Iulia, Pataki în Făgăraș, Clain în Roma și Lemeni în Viena. Nu e improbabilu, că în sicriulu acesta zac osēmintele teologulu jesuitu Palovics, care a fost lângă episcopulu Aron și a murit în Blașiu. S’a mai aflat intr’o încăpere sicriulu unui pruncu micu. Pe zidulu, ce acoperea intrarea încăperii, singuru la acesta era inscripțiunea: puer Gregorius Vitez, care se vedea a fi sicriulu prunculu unui nepot de alu episcopulu Maior. Afară de aceea, intr’unu colțu alu criptei, se mai aflau mai multe oșe adunate la unu loc, cari p’ote

sunt oșe de ale mōrților luate dela locul lor, în revoluțiunea din 1848. Aceste fură acum îngropate toate în pământu, în criptă.

Despățēmēntulu alu doilea alu criptei a fost gol. Acum ocrotesc pe iubitulu și neuitatulu nostru metropolitu Ioanu.

Cripta acēsta fu edificată prin secululu alu 14-lea de odată cu biserica, și pe atunci p’ote că s’au și înmormențat mai mulți. După ce biserica a devenit calvină, cripta fu folosită și de pivniță și numai după ce s’au mutat arhierii noștri la Blașiu, începă a fi folosită erăși ca criptă. Arhierii înmormențați în ea au avut în ora mōrții cel pușin mângăierea, că osēmintele lor voru să zac în pământulu celu iubit alu patriei în mijloculu poporulu, pe care așa multu l’au iubit. Durere, că doi dintre arhierii noștri multu iubiți, cari mult și-au iubit poporul lor, n’au putut avē nici mângăierea acēsta și osēmintele lor și astăzi zac în pământu străin și noi am rămas numai cu duloele lor suveniru. Oare până când?

(„Unirea”.)

dispoziția. Citesc cu plăcere ori-ce oritică a faptelor mele. Dér greșiți, decât credeți, că presa e mai rea ați, decât cu douăzeci de ani înainte. Presa a rămas aceeași. Mé tractează totu cu aceleași floricele de stilu, ca și mai înainte. „*Eu dormu liniștitu*“. — Bismarck a petrecu în Berlinu 1½ oră și a golitu un paharu pentru capitală. Din incidentul acesta oficiosa „Reichsbotte“ scorie, că totu mai multu apară dușmaniile personale ale lui Bismarck, cari voru avé urmări rele. Națiunea (germană) cu sentimentele ei de jumătate frumoșe, de jumătate periculoșe a devenitu în mare împărțere cu ea însăși, ceea ce chiar și în cercurile militare a luat diemsiuni secrete. Incețulu cu efectulu ori-ce cumpănire liniștită a corectității, piere în discușiunile pasionate.

Din Parisu se telegrafiază, că la unu apelu alu diarului „*Intransigeant*“ alu lui Rochefort s'a arangeat unu meetingu de protestare în contra esecțiuniloru din Sofia. Meetingulu s'a ținut lângă Montmartre și au luat parte mai alesu boulangisti. S'a ținutu discursuri: Gabriel, Laisant, Roche, Mery, Millevoye, Breuille și Boule. Ordinea de di stabilită de comitetu cuprinde protestare în contra „călășului Stambulov și a lui Ferdinand, care este dușmanulu Rusiei și sluga plecată a triplei alianțe.“

Maghiarii și Sârbii.

Organulu sârbescu din Neoplanta, „*Zastava*“ radicală, scrie în tr'unulu din numerii sei mai noi, sub titlulu „*Maghiarii și Sârbii*“, unu articulu dreptu răspunsu diarului jidano-maghiaru „*Pester Loyd*“, care provocându-se la cunoscutulu meetingu de protestare alu Sârbiloru din Mitrovița, s'evârșitu față cu unele „insinuatiuni“ ale Croațiloru, își permite a da lecțiunî de patriotismu Sârbiloru din Ungaria, cărora nu le va strica — dice — decât ar lua pildă dela cei din Mitrovița, ca să manifesteze pentru guvernulu legalu ungurescu și să condamne gravitațiunile înafară de granița Ungariei.

Reproducem din articulu „*Zastavei*“ partea care conglăsucesce de minune cu strigătele noastre de durere.

După-ce „*Zastava*“ constată adecă, că jalbele și strigătele desperate ale Sârbiloru din Ungaria sunt îndreptățite; că Sârbii sunt pe tôte liniile datu înlăturî; că legea nu se esecută de-o potrivă și față cu Sârbii ca față cu Maghiarii, fiindu ea pentru Maghiari e pâne bună, ér pentru Sârbii mătrăgună; că până și în vatra autonomiei bisericesci Maghiarii bată cuie, și după-ce arată, că altele sunt raporturile în „*Trinuiu*“ (Croatia, Slavonia și Dalmația) și altele în Ungaria, „*Zastava*“ continuă:

„Voi (Maghiarii) ne provocați să vă spunem francu, prin pressă, ce ne dore și ce ne este cu strimbătate. Dér v'am spus'o acésta lámuritu prin pressă nu numai acuma, ci v'am spus'o într'una de 25 de ani încóce; căci jalbele noastre și durerile noastre nu vi-le putem spune în dieta țării din Budapesta. Nu vi-le putem spune din cauză, că pe când mergeam la dietă, nu vóiati să ne ascultați, ba ce e mai multu, ne-ați tortorat și ne-ați întemnițatu, — ér acuma nu vi-le putem spune în dietă, fiindcă acolo nu ne suferiți; voi ne închideți cu forța ușile acestui înalte instituțiunî. Au dóra nu sărirăți cu cea mai mare nervositate strigându: întemnițeză-i, surghiunesce-i! din simpla pricină, că noi am reproducu în foile noastre, cu bune intențiunî și fără nici unu comentaru, jalbele zgrăvite în Memorandulu Românilor, cari jalbe,

in cea mai mare parte, sunt și ale noastre?! Au dóra voi credeți, că lealitatea consistă în aceea, ca noi să suferim în tăcere nedreptățile și împărțirile vóstre, ca să privim liniștit, ca nisce miei, cum voi puneți sermanu poporului nostru cuptulu la gátu? Dér ce ore ați făcutu voi în anul 1848 și 1849, apoi dela anul 1860 până la a. 1867? Făcut'am noi în potriua vóstră, și când am făcutu noi ceea ce-ați făcutu voi în potriua Nemțiloru? Avut'am noi vr'odată pe unu Klapka?

„Noi v'am ajutat până chiar și în lupta vóstră în potriua absolutismului — și dis'am vr'odată, și cu deosebire în cești 25 de ani din urmă, că nu voim să luăm parte la lucrările pentru binele patriei comune? Cum ne-am purtat noi până chiar și cu privilegiulu alegeriloru din urmă pentru dieta țării? Apoi ce au făcutu frații noștri din Trinuiu cu ocazia ultimelor alegeri pentru dieta provincială d'acolo? Abia una, o fracțiune neînsemnată (Sârbii) a fostu pentru pasivitate și decât logicu a și cugetatu să fiă pasivă, siguru nu din pricina, că ar fi neputincioșă și că nu ar fi pututu lucra în direcția opusă — póte ore să i-se impute, că a eșitu din sârte, că și-a pierdutu răbdarea și că s'a retrasu măcaru momentanu de pe arena luptei politice?

„Și cum ați întâmpinat voi acésta lealitate a noastră? Ne-ați bănuitu mereu și apoi ne-ați declarat de trădători și ne-ați asupritu totu mai tare pe tôte liniile. Puneți-vă mâna pe inimă și recunoșceți voi înși-vă: ore cavalerescu v'ați purtat voi față cu noi, Sârbii? Voi diceți: Români sunt nisce „resvrățitorî, agitatori“, fiindcă sunt siliți să se apere, cum se apără. Voi strigați în contra pasivității lor. Apoi ce ați făcutu cu noi, cari am totu totdeauna activi?

„Decă voi țineți, că meetingulu dela Mitrovița e unu semn alu slăbirii din partea noastră, amaru ve înșelați. Nici unulu dintre manifestanți acelu meetingu, și nici unu Sârbu, aste se elu ori unde în acésta stat și aparțin elu ori căru partidulu, nu va fi robulu vóstru, nu se va lăpădu de nemulu și naționalitate sa; fiă care dintre noi voesce să fiă liberu și egală-îndreptățitulu cetățenulu alu acéstu stat, care e tocmai așa alu nostru, cum e alu vóstru. Apoi decă suntem noi Sârbii astăzi desbinați în partide, mai e semn, că încă totu sperăm, că va fi mai bine. Zace în interesulu atât alu vóstru, cât și în alu nostru, ca acésta speranță, ce ni a mai rămasu, se nu o pierdem, căci decă într'adeveru va trebui să o pierdem și pe acésta, atunci noi Sârbii toți—toți, cu resig-națiune ne vomu afla unii ca unu singuru om, ér ce va să dică acésta pentru stat, — nu trebuie să vi-o spunem noi.

„Voi diceți, că trebuie să ținem mai multu la patriotismu, la fidelitate și lealitate cătră tron și patriă, decât cum am ținutu până acuma. Apoi cum? Au nu ni-am vârsatu cu imbelșugare, până la risipă chiar, sângele nostru pentru tron și patriă și nu am datu noi destulu din avutul nostru? Voi chiar din pricina asta ne urîți mai tare, încatu nici până astăzi nu încetați a ne batjocuri, pentru-că d. e. în anii 1848 și 1849 ne-am ridicatu în apărarea regelui și tronului legalu.

„E forte ridiculu, când voi vorbiți de nisce „agitatori“. Unde sunt acei agitatori? Cari sunt aceia? Fost'au agitatori Kossuth, Batthányi, Deák, Andrássy, Lonyai, Slávy etc. etc. pentru că și-au iubit neamulu și au apărutu drepturile aceluia? Au dóra nu mai Maghiariloru le stă în dreptu privilegiulu de a-și iubi și apăra neamulu, ér pentru Sârbii acésta e o crimă și trădare de patriă?...“

„Protestăm energeticu — încheia „*Zastava*“ — în potriua insinuației de nelealitate. Noi totdeauna am fost și rămânem fideli tronului și regelui acéstu stat, — dér alta este regele și statulu, și alta sunteți voi, fraților Maghiari. Noi nici odată nu vomu, nu voim să purtăm

jugulu caudianu, pe care voi vóiți să ni-lă impuneți. Bine va fi, decât voi le vóiți ține vii acéstea în minte.“

„Nu ne jucăm de-a mâța orbă; unu astfelu de jocu e îngrozitoru de primejdiosu atât pentru voi, cât și pentru noi. Noi v'am spus'o francu ce voim. Apoi ce mai pottiți dela noi? Așa e, că vă suntem spre greutate — pentru-că trăim?...“

REPLICA

junimei academice române din Ungaria și Transilvania.

Cătră publiculu românesc!

După o muncă încordată de unu an de zile, astăzi suntem în pozițiune a aduce la cunoscința publiculu românescu, că *Replica* noastră la *Răspunsulu* junimei maghiare a apărutu și este deja distribuită.

Ținem, ca cu acésta ocaziune să dăm expresiune sentimentelor noastre de sinceră grațitudine față cu toți aceia, cari au contributu cu obolulu lor la cheltuelile pentru publicarea scrierei noastre.

Nobila însuflețire, cu care ne a îmbrățisatu națiunea în întreprinderea noastră, ne este o probă, că suntem unu popor consciu de menire sa.

ÉR noi, juna generațiune a poporului nostru, vedându că cu tótă urgia împrejurărilor, ou tôte greutățile și prigonirile ce le-am îndurat, am isbitutu a duce lucrarea noastră la îndeplinire, ne simțim înșine răsplătiți, căci ne-a fostu să ne îndeplinim o datoriă de Români și de membri ai patriei comune.

Lumea străină, suntem siguri, va înțelege astăzi, că unu popor consciu de drepturile sale de individualitate națională, că unu popor pătrunsu în tótă ființa sa de dorulu libertății, că unu popor stăpănu pe o voință de feru și cu credință firmă în Dumnezeu, trebuie, mai curându seu mai târziu, să triumfeze asupra tirăniei.

ÉR în acésta oră supremă, când fanatismulu și órba nelegiure a asupritoriloru noștri a trezitu în noi hotărîrea de a intra în falanga națională, în aceste sfinte momente, când unu întregu popor, întreaga familiă română, mari și mici, bătrâni și tineri, luptă pentru existența sa națională și pentru onóra stindardului străbunu, invocăm memoria luptătoriloru noștri din vremuri și dicem:

Înainte cu Dumnezeu, căci cauza este dreptă și alu nostru este viitorulu!

Viena, Budapesta, Graz, Clușiu, } Augustu 1892.

În numele junimei academice române din Transilvania și Ungaria.

George Candrea,
Victoru Roșca,
Aurelu Quint Marcu,
Victoru Coleriu,
Nicolae Comșa.

Distribuirea Replicei s'a făcutu astfelu, că s'a trimisu fiăcărui colectantu unu număr corăspundătoru de exemplare cu expresa rugare de a le distribu cu posibilă urgență între persoanele, cari au contributu pe lista respectivă. La comitetulu de redacțiă însă, s'a mai rezervatu unu număr de exemplare și asttelu contribuțiunî, cari n'au primitu exemplare, sunt rugați a se adresa la d. Aurelu C. Popovici, 7 Parkstrasse, Graz, de unde după constatarea contribuției, cererile voru fi imediatu satisfăcute.

Persoanele, cari n'au contributu de locu voru primi *Replica* pentru prețulu de doi florini, seu lei patru, bani 50.

Studentii, teologii și învățătorii din *Transilvania și Ungaria*, o voru primi la cerere, grațitu.

Replica a apărutu în 21,000 exemplare în limba română, germană, italiană, francesă și englesă.

SCRILE DILEI.

— 27 Iulie. (8 Augustu)

Administrarea Arhidiecesei de Alba-Iulia și Făgărașu în timpul intercalaru. Veneratul Capitolu metropolitanu din Blașiu a ținutu Joi, în 4 Augustu, o ședință, în care a alesu de vicaru capitularu pentru timpul vacanței, pe Reverendissimulu Domnu canonicu Ioan M. Moldovanu. Economu alu dominiului metropolitanu este alesu Rmulu Domnu canonicu Dr. Ioan Rațiu.

—x—

Impertinență Din Gherla ni-se scorie, că unu ténér romănu, abătendu-se di-lelea acéstea pe la cofetăria Copiteanu de-acolo, fú atacatu în modul celu mai impertinentu de unu agentu secretu al poliției din Gherla, cu numele Szogot Vili., sub cuvântu, că ar fi unu spionu trimisu din România, și că ar umbla cu intenții de-a inscena comploturi și intrurii secrete. — Cătră impertinență!

—x—

Statute neaprobrate. Damele române din Liposa au înființatu o reuniune cu scopulu să adune bani spre a cumpăra vestiminte copiiloru săraci. Reuniunea și-a și începutu activitatea, adunându parale și împărțind vestiminte în prețu de 150 fl. Într'aceea și-a înaintatu statutele la ministeriu; dilele trecute însă statutele s'au înapoiatu neprobrate. Motivulu nu se spune, dér se póte sci.

—x—

Bastimentulu „*Mircea celu mare*.“ O depeșă din Roma anunță, cu data de 4 Augustu n. c., că bastimentulu român de răboiu „*Mircea celu mare*“, cu elevii sei de marină, a sositu la Brindisi (Italia), venind dela Mesina.

—x—

Papa interviat. „*Figaro*“ publicu unu interviu alu Papei de cătră redactorulu seu Séverine. Papa ar fi dicit, că misiunea bisericei este de a apăra pe cei slabi și de a se apăra ea însăși. Ați vrea să se învingă biserica și să se domineze poporul prin bani. Biserica și poporul voru resista. Biserica nu vrea să facă politică, ea aspiră numai la dominația sufletelor. Papa a terminatu blamându pe preoții, cari predică Alscieniloru-Lorenî uitarea patriei; elu a esprimat iubirea sa pentru Franca.

—x—

Societatea de navigațiă pe Danăre anunță, că din cauza măsurilor de carantină serviciulu între Orșova, Turnu Severin și Galați s'a modificatu până la unu nou ordinu: în locu de 3 vapore directe pe săptămână dela Orșova la Galați, cari atingă cei doi țărmuri, voru fi numai două pe țărmlu românescu (Orșova-Galați) și unulu pe țărmlu bulgărescu (Orșova Cladova Silistra). Alte vapore voru întreține de două-ori pe săptămână comunicațiă între Vidin și Silistra. Cu modul acésta călătorii nu voru suferi nici o carantină nici în România, nici în Bulgaria.

—x—

Serbările ofțieriloru elvețianî s'au sfârșitu printr'unu banchetu de 400 tacămurî la care a asistatu colonelulu Frey, șefulu departamentulu militar federalu și alu generalulu de Rosen, atașatul militar alu legațiunei rusesci. Numéroșe discursuri au fostu rostite. Celu mai însemnatu a fostu alu colonelului Favre, care făcendu aluziune la recente polemice asupra neutralității elvețiene, a dicit: „voim să apărăm neutralitatea noastră; voim să practicăm o politică de mână liberă; nu voim alianță preventivă; vrășmașulu adversarulu nostru va fi prietenu nostru.“

Ispite și încercări.

La cestiunea viitorulu Metropolitanu dela Blașiu.

„*Unirea*“ din Blașiu, vorbindu despre golulu adencu, ce l'a produsu mórtea metropolitanulu Vanoea în biserica

unită și despre greutatea situațiunii, dice între altele :

„Inimicul își va proba puterile. De ispite și de încercări nu vom fi cruțați. Timpul văduviei noastre va fi folosit pentru a ne face stricteciuni și pote pentru a ne știrbi și drepturile noastre. Der nimic n'are să ne sparie etc.“

Era ispitelor și a încercărilor s'a și început. Nici nu s'au răcit bine osimintele fericitului arhieru Ioan Vancea—și foile unguresc, o'revnă caracteristică, încep a se ocupa de cesțiunea: cine are să fie urmașul lui?

„Budapesti Hivlat“ dela 6 Augustu scrie sub titlul „Candidați de metropolită la Blășiu“, următoarele:

„In cercurile guvernamentale se vorbește, că urmașul al lui Vancea va fi preotul gr. cat. și deputatul guvernamental Silviu Rezei, care e de 37 de ani. Elu a fost numit în 1886 assesor matrimonial pe lângă episcopia de Oradea-mare. Din 1887 începându este deputat al cercului Ceica.—Din Oradea mare am primit aș următoarea telegramă: Ca urmaș al lui Vancea, sinodul din Blășiu va candida, în primul loc, pe episcopul Szabo dela Gherla, apoi pe Mihalyi dela Lugoș. Pavelu dela Oradea-mare nu este aplecatu a primi o asemenea candidatură. Urmașul lui Szabo, eventualu, va fi canonicul Lauran dela Oradea mare.“

„Erdélyi Hiradó“ dela 6 Augustu scrie următoarele într'unu prim-articolu:

„Locul lui Vancea e gol și așteptă să fie umplut. Umpierea acestui loc, naturalu, nu este o cesțiune indiferentă în actualele împrejurări pentru statul ungaru. Se pote prevedea, că ultraștii vor să ridice pe omienilor în scaunul metropolită, der tocmai aceta trebuie s'o impedeze regele ungaru prin dreptul ce i-lu dă constituția... Este sciutu, că Vancea era bun patriot, rezervat în politica, preot bravu, contra căruia nu se pote ridica nici o invinuară, nici în viță, nici acum. Der greșala lui a fostu tocmai rezerva în politica, încatu adeca elu în vreme ce n'a vorbitu contra politicii maghiare de stat, n'a influențat nici asupra politicii credincioșilor săi; n'a sciutu s'o duca în vogașul corect; n'a sciutu s'o modereze în urmărire și frasele ei, ba la trebuință chiar să o suprime... Archierei naționalităților trebuie să fie stăpni puterii ai statului maghiaru, pe cari statul se se potă răzima în momente critice și periculoșe. Ei sunt turnuri luminătoare pe mările necunoscute și nesigure; ei dau direcția și liniștescu; ei trebuie să ardă, să lumineze, să lucreze mereu, căci este vai! decă se stinge făcără din ei. Increderea coronei se fia în ei nestrămutată... Ei sunt cetăți, cari apără de-opotrivă fericirea credincioșilor săi și salutea patriei, sciindu și fiindu convinși, că aceste două nu se potă despărți.

„In locul lui Vancea așadără, trebuie omu de-o mână tare, de-unu patriotismu nedisputabilu, luminat, care se unescă o mână tare, o administrația puternică cu însușirile spirituale ale lui Vancea. Pe calea aceta se pote aștepta mai ușor și mai curându rezolvarea cesțiunei „valaha“; în asta avem speranță și încredere. Românii „patrioți“ să fia der deștepti cu ocazia candidării, să ușureze regelui afecerea, să candideze de aceia, dintre cari cu sufletu liniștitu se potă fi întăritu unul.“

Adunarea despărțământului Hățeganu alu Asociațiunii transilvane.

De pe ruinele Ulpiei-Traiane, Iulie 1892.

Precum se inveselesce inima acelu călător, carele timp îndelungat orbocând prin deșertul pustiu, de odată se vede ajunsu într'o câmpie înflorită, astfel se inveselește inimele Românilor din acestu ținut, la reconstituirea despărțământului — pare-mi-se de 14 ani amorfitu — alu Asociațiunii transilvane, la care mai în urmă se adause și succesul moralu alu adunării generale a Asociațiunii transilvane din anul trecut în opidul Hățegu. Deși în acestu timp scurtu nu putem încă să ne mândrimu cu vre-o deosebită însuflețire a poporului pentru scopurile Asociațiunii, putem însă constata și în privința aceta unu anumitu progresu, precum s'a pututu observa aceta cu ocaziunea adunării despărțământului de aici alu Asociațiunii tran-

silvane, a căru decurgere vrău să o descriu în următoarele:

Cam pe la orele 10 dimineața, în ziua născerei sf. Ioan, spațioșă sală școlară din Grădișce era îndesuită de unu publicu forțe numerosu, mai cu semă din districtul protopopescu alu Ulpiei-Traiane. Ca comisar din partea autorităților administrative unguresc era notarul din cercul Bucovei, d-lu Brazovay Zoltan. Adunarea o deschise directorul despărțământului, Rssimlu d-nu I. Ianza, printr'o cuvântare însuflețitoare, ér M. O. D-nu Popu Avelu Bociat, protopopolu districtal, răspuse cu o întâmpinare frățoșă, mulțumind publicului pentru prezentarea numerosă și apelându la concursul tuturor în interesul despărțământului. Aceste întâmpinări sincere românesc fură urmate de vii aclamări de „să trăiescă“, după care, conformu programului statorit, ședința decurse în următorul mod:

Actuarul Nicolau Trimbițonu cetește lista membrilor înscriși, din care se constată prezența membrilor ordinari: Ioan Ianza, Popu Avelu Bociatu, Ștefan Șielaru, Ionu Munteanu, Carolu Pasca, Romulus Barbescu, Nicolau Trimbițonu, ér a membrilor ajutători: Andrei Ionașiu, Ștefan Grațianu, Mihai Iubașiu. Dintre inteligența fură preoții: Nicolau Țarină, Manase Popu, Iustinu Țarină, Andrei Bociat, Romulus Raca, Samson Popa, Ioan Bernatu, Ambrosiu Popa și Mihailu Popu; ér dintre învățători: Ștefan Țarină, Simeonu Câmpianu, Mihai I. Iubașiu și învățătorul în pensiu Ștefan Bojinu, cum și unu mare număr de țeran, cantori, curători și crâșnici etc.

D-lu cassaru Ștefan Șielaru, constată în raportul său, că unii membri au rămas în restanță cu taxele de pe anii 1890 și 1891, care restanță se și achiteză solvindu și taxa curentă pe a. 1892. Rațiociniul se află în ordine, cassa e în creștere și cassarulu i se dă absolutoriu.

Urmăz apoi înscrierea membrilor roi și încassarea taxelor dela dâșii, spre care scopu la propunerea d-lui Ioan Munteanu, se alege o comisiune de trei în personele d-lor Andrei Ionașiu, Romulus Barbescu și Romulus Raca, cu însărcinarea de a îndemna mai cu semă pe țeran la intrarea în societate, în care timp ședința se suspinde pe 5 minute. Se înscrieră mai mulți, ér d-lu Simeonu Câmpianu, învățător în Bouțariulu inf., dărui pe de-asupra 2 fl. pentru scopurile despărțământului. Țărănimea de față însă rămase în rezervă, din care causă M. O. D-nu protopopu în cuvinte călduroșe le adresă din nou o amicală provocare, arătându-le serviciulu celu însemnatu adus în folosul lor propriu, deorece din sumele incurse o parte însemnată se va asemna în scopuri filantropice în acestu cerou. Apelul aceta nu rămase de totu îndesertu; se sperăm însă, că pregătindu-se inimile, cu timpul și ajutoarele vor incurge în măsură mai însemnată.

Ca locu pentru fitorea adunare generală se alege comuna Cărnesc, care e situată cam la mijlocul ținutului și se bucură de o populațiune zelosă în ceea ce privește promovarea scopurilor naționale.

La ordinea zilei folosirea sumei incurse dela membrii noi. D-lu Ioan Munteanu, cu multă căldură și convicțiune propune, ca pentru însuflețirea țărănimei prin exemplu viu de binefacere, se se provadă 6 prunci școlari diligenți și morali cu câte unu rëndu de vestminte complete, der așa, ca să se alégă din 3 comune câte 2 prunci mai sărăcuți. După mai multe debateri se asemnă spre acestu scop 30 fl. și la propunerea protopopului se hotărășce, ca acei prunci ajutoari să fia luați dela școlele din Grădișce, Cărnesc și Bouțariulu inferioru. Totu în scopul premiării acelor prunci, d-lu Ioan Munteanu promite nouă fl. v. a., ér M. O. D-nu protopopu Popu Avelu

Bociat cu cinci fl. pentru procurarea de cărți pentru elevii sărăci.

D-lu Ioan Munteanu desfășură apoi în termeni binesimțiti și convingători importanța diferitelor ramuri de cultură și bunăstare materială până acum puțin ingițiți din partea poporului și îndemna la îmbrățășarea tot mai estinsă a acelor. Cuvintele călduroșe și rostite într'o limbă alésă populară, află răsnetu viu în inimele țeranilor și fură aprețiate după merit. Forțe multu se pote netezi calea către inimele primitoare ale poporului, decă învățăturile salutare i se predică lui cu stăruință și într'unu limbă viu câtu se pote de popularu. Poporul nostru, ca ori ce popor pătitu, trecut, după dusa populară, prin oiuru și prin sită, cu greu se lasă a fi capacitat, der decă acea capacitate totuși a succesu, atunel elu nu mai cunosce margini în devotamentu și stăruință pentru cauza, de care e însuflețitu.

Se aleseră apoi doi reprezentanți pentru fitorea adunare generală a Asociațiunii transilvane, în personele președintelui și a protopopului districtal.

Ca încheiere, d-lu Nicolau Trimbițonu cetește operatul său potrivit despre: „activitatea ca isvorul tuturor bunățăților, ér lenea ca isvorul tuturor relelor“, care fu cu deosebire interesu ascultat din partea publicului.

După terminarea acestor lucrări, d-lu cassaru din considerațiunii motivate și aprețiate din partea ședinței, depune mandatulu primitu și mulțumesc pentru încrederea de până acum. Dimisiunea se primesce și la propunerea d-lui Ioan Munteanu, fostulu cassar i se votăză mulțumită, ér în locul d sale se alege d-lu Pavelu Olteanu, învățătoru grănițarescu în Hățegu. După aceste președinte aprupe la 2 ore p. m. declară ședința terminată.

După amieși mai toți inteligenții se întruniră la unu prandiu comun, unde nu lipsiră nici toastele însuflețitoare pentru Escelența Sa Prea Săntitul D-nu Metropolitu Dr. Ioan Vancea, pentru Ilustritatea Sa prea bunu Archiereu Dr. Victoru Mihalyi; pentru veneratul și neobositulu președinte alu Asociațiunii Georgiu Barițiu, etc. etc.

Așa decurse aceta serbare culturală, a cărei suveniru plăcută va dura încă multu timp în inimile noastre, ca o dovadă eclatantă despre capacitatea de nobilă inspirațiune pentru sublimele scopuri culturale ale poporului.

— u. —

Alianța franco-rusă.

La 14 Iulie trecut, „Figaro“ publică, sub titlul „Alianță seu flirt“, unu articol, care făcu ore-care sensați.

În acestu articol, diarul francescu emitea părerea, că relațiunile amicale, esistând între Franța și Rusia, nu pot sta mai multu timp în stare de simplu flirt și trebuie să fia afirmate printr'unu tratat de alianță formală. Pressa rusescă a răspunsu acestui articol. „Novosti“ se întrebă și dâșulu, decă relațiunile franco-ruse vor păstra în viitoru caracterulu vagu, nedeterminat, ce au în timpul de față.

Aplaudăm cu plăcere, dice „Novosti“, la invitarea ce ni-o face „Figaro“ de a transforma, într'unu tratat de alianță bine definită, aceste relațiuni, cari n'au deocamdată decatu unu caracteru amical. Nu vomu examina causele, pentru cari relațiunile între Rusia și Franța au rămas pe terenulu simplei încredere reciproce și n'au luat formă unu tratat. Vomu spune numai, că nu e greșala noastră, pe câtu e a amicilor noștri de pe malurile Senei. Acum în urmă „Novosti“ a reproduș două foietone lungi ale unui diplomat, asupra relațiunilor ministerului afacerilor străine alu Franței cu Rusia. (E vorba de articolulu din „Nouvelle Revue“ „Cheul d'Orsay și Rusia“.)

Autorulu acestui studiu interesant a doveditu, întemeiându-se pe o seriă de documente elocvente, că dispozițiunii, cari n'au nimicu comunu cu simpatiile po-

porului francescu pentru Rusia, domnescu adesea la Cheul d'Orsay. Chiar în timpulu când bunulu simțu cerea imperiosu unirea intimă a acestor două puteri, în numele intereselor comune, neîncrederea tradițională a ministrilor francesci față cu Rusia eșea d'asupra și aducea tentative de apropiere cu Germania.

După manifestarea dela Kronstadt s'a nădăduit unu momentu, că o alianță formală va fi încheiată, der diplomați francesci au hotărît, neapăratu și de astă-dată, să se păstreze o ore-care prudentă. Dealtmintețea acestu cugetu pote fi cititu printre rândurile diarului „Figaro“, și diarele radicale, la unu momentu datu l'au esprimat și mai lămuritu înou. Într'unu cuvântu, decă omienii politici francesci au înaintat multu opera alianței franco-ruse, ei sunt departe de a-o fi îndeplinit: ei s'au opritu la prefață. Nu au sciutu profita de unu momentu favorabilu.

Mai târziu, în tōmna anulu trecut, au început pentru Rusia zile de încercări grele, cari după drepta observare a diarului francescu, nu puteau înainta multu relațiunile franco-ruse, pentru-că îndemna pe Rusia să fia prea prudentă. Fōmea cu tōte urmărire ei, bōla ministrilor importanti, colera, greutățile, cari purcedeau din transformarea armamentulu și din construirea căilor ferate strategice, și alte fapte din viță din năuntru a Rusiei pentru anul trecut și estimpu, tōte acestea influențate și de evenimentele interne ale Franței (crisa ministerială, mișcarea anarchistă, certurile religiōse) a îndemnatu pe Rusia, fără a modifica relațiunile sale amicale cu Franța, să lucreze astfel, încatu să nu dea prileju prin politica sa, la interpretări rēu voitore din partea triplei alianțe. Astfel se explică în deajunsu întrevederile dela Kiel și dela Nancy...

În numele bunulu simțu, credem că nu pote fi o altă politică pentru Rusia și pentru Franța, de câtu aceea a unei uniri întinse, a unei încredere absolute și reciproce; fără aceta încredere, nici unu tratat scrisu nu ar pută fi valabil.

Să dea Dumnezeu, ca povețele diarului francescu să fia auzite de diplomați francesci și să se îndeplineșcă fericit opera folositoare și trebuincioșă începută!

TELEGRAMELE

„Gazetei Transilvaniei.“

(Serviciulu biurului de cor. din Pesta).

Budapesta, 8 Augustu. Frații Alois Jeszenszki, păzitoru denōpte, și Franciscu Jeszenszky, muncitoru, au fostu găsiți într'o casă de păzitor, omoriti într'unu modu îngrozitor. Fără ndoială, crima s'a comis cu scopulu de-a jăfui. S'au început cercetările.

Petersburgu, 8 Augustu. Departamentul sanitaru provocă pe absolvenții ruși de medicină de ambe sexe, de pe la universitățile din streinătate, să se re'ntōrcă în patriă pentru a se pune în serviciulu celor bolnavi de coleră.

Roma, 8 Augustu. Vre-o 1000 de clericali, cari voiau să depună corone pe statua lui Columbus, au fostu conturbați de liberali. Politica i-a împrăștiat și pe unii și pe alții.

Parisu, 8 Augustu. Eri s'a ținutu meetingulu de protestare în contra execuțiunilor dela Sofia, cercetat de 2000 persone. S'a condamnatu atitudinea guvernului bulgaru.

Folingu, 8 Augustu. Episcopulu localu s'a găsit omoritu în trenulu, ce venia dela Florența.

Londra, 8 Augustu. Mesagiulu regalū va fi forțe scurtu și mai multu numai pentru formalitate. Nu se va menționa în elu nimicu despre politica esternă și nici despre Irlanda.

Catania, 8 Augustu. Eruptiunea Aetnei este în creștere.

Proprietarū: Dr. Aurel Muresianu.

Redactoru responsabilu: Gregoriu Maloru.

Cursul pietei Braşov

Table with exchange rates for various currencies and goods in Braşov, dated August 8, 1892.

Cursul la bursa din Viena

Table with stock market rates from the Vienna exchange, dated August 6, 1892.

Table with various financial and commodity prices, including interest rates and exchange rates.

ABONAMENTE la "GAZETA TRANSILVANIEI" - Advertisement for subscriptions with rates for different regions and durations.

Institutul de crestere si invetamantu ROSEER din Budapesta. Internatu de crestere pentru copii in etate de 10-18 ani.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale caili ferate de stat r. u. valabilu din 1 Mai 1892.

Large railway schedule table with columns for routes (e.g., Budapesta-Predealu, Braşov-Bucuresci) and train times.

Nota: Numerii incadrati cu linii grose insemneza orele de noapte.